

متن پرسش

سلام استاد عزیز، (۱) در جواب سوال ۵۹۰۱ فرموده اید: " ... باید با تزکیه‌ی لازم حجاب بین قلب خود و آن حقایق (عالم معنا) را بزداید و .... انسان باید با تزکیه‌ی لازم با آن حقایق مانوس گردد. " از عبارت "تزکیه لازم" من اینگونه می‌فهمم که برای رفع حجابها و وجدان هر حقیقتی از عالم معنا، تزکیه‌ی لازم است، حال برای درک و وجدان قلبی (و یا به قول شما رفع حجابها و مانوس شدن با حقیقتی مانند "لا اله الا الله" دقیقاً چه تزکیه‌ی (عملی، فکری و ...) باید کرد؟ در مورد درک قلبی حقیقت "الله اکبر" چه باید کرد؟ برای حقیقت "سبحان الله" و "الحمد لله" چه؟ اگر درک هر کدام از حقایق فوق تزکیه خاصی می‌طلبد، لطفاً جداگانه (و مشروح اگر ممکن است) بیان کنید. (۲) وقتی از خدا یاد می‌کنم و یا با او مناجات می‌کنم، ناخودآگاه تصور و مفهومی مبهم و گنگ از خدا در ذهنم می‌آید، گرچه می‌دانم که این تصور، خدا نیست و ساخته و مخلوق ذهن من است ولی نمی‌توانم ذهنم را از این تصور آزاد کنم و بگونه دیگری فکر کنم (متأسفانه با این تصور مدتهای زیادی است مانوس شده‌ام). حالا می‌بینم این خدای ذهنی‌ام زیبا نیست، خیلی قوی نیست، عظمت و هیبت ندارد و شاید در برخی مواقع ضعیف هم هست، خیلی قابل اتکاء و توکل نیست، اصولاً "اکبر" نیست و... و اصلاً شایسته عبادت، ستایش و عشق ورزیدن و مجاهدت در راهش نیست. سوال من اینست که چگونه از این خدای ذهنی و تصویری رهایی پیدا کنم و خدای واقعی را بیابم؟ لطفاً راهکار عملی بفرمایید. (۳) آیا ممکن است انسان وقتی از خدا یاد می‌کند هیچ تصویری در ذهنش نیاید؟ چگونه؟

متن پاسخ

- باسمه تعالی: سلام علیکم: لازم نیست برای انس با هر یک از حقایق معنوی تزکیه‌ی خاصی داشته باشیم. تزکیه‌ی لازم یعنی رعایت آنچه شریعت در عقیده و عمل به عهده‌ی انسان‌ها گذارده ۲- شاید مباحث شرح تفسیر سوره‌ی حمد امام «رضوان الله تعالی علیه» کمک کند ۳- در نهایت کار به جایی می‌رسد که در مناجات شعبانیه دارید. «إِلَهِي هَبْ لِي كَمَالَ الانْقِطَاعِ إِلَيْكَ وَ أَنْزِ أَبْصَارَ قُلُوبِنَا بِضِيَاءِ نَظَرِهَا إِلَيْكَ حَتَّى تَخْرِقَ أَبْصَارَ الْقُلُوبِ حُجَبَ النُّورِ فَتَصِلَ إِلَى مَعْدِنِ الْعَظْمَةِ وَ تَصِيرَ أَرْوَاحَنَا مُعَلَّقَةً بِعِزِّ قُدْسِكَ» پروردگارا نهایت جدایی از غیر خودت را به من ببخش و چشم‌های دلم را با نظر به خودت، روشن فرما تا آن حدّ که چشم‌های دل بتواند حجاب‌های نور را بشکافد، پس متصل گردم به معدن عظمت و در نتیجه روح‌های ما آویزان به عزّ قدس تو گردد. موفق باشید